

Bij het sterven van onze Professor Holwerda

Toen de officiële rouwtijd van ons Studentencorps na de dood van ons ereid, Professor Schilder, bijna ten einde was, en wij voorbereidingen troffen om de normale werkzaamheden weer aan te vangen; toen heel Kampen de verjaardag vierde van onze Koningin, bereikte ons plotseling het bericht van de dood van Professor Holwerda. Een bericht, dat ons zo zeer verpletterde, dat we ontredder neerzaten en verzuchtten: „Och Here Here, wat wilt Gij van ons. Wij kunnen het niet meer bijhouden.“

Toen vier jaar geleden Professor Greijdanus stierf, was dat, wat wij mensen noemen „normaal“. Hij had een hoge ouderdom bereikt en ieder had zich voorbereid op zijn dood. Nog geen zes weken geleden ont nam de Here ons Professor Schilder. En al was hij 61 jaar, wij achtten hem nog allerm minst oud en slechts weinigen wisten van zijn ziekte. Nu, zo kort daarna, ontruikt God ons Professor Holwerda, jong, aan het begin van zijn loopbaan en zo plotseling, dat een duizeling ons bevangt. O God, werkt Gij zo Uw helisplan uit? Versnelt Gij zo Uw tempo, dat wij het niet meer bij kunnen houden? Hebben we een deksel op ons aangezicht, zodat we U niet meer verstaan als Gij tot ons komt in de Schrift en vandaag in Uw daden? O Here, wij zouden ons terug willen trekken uit die stellingen, waar het leven zo jachtig en intens is en doorkruist wordt door de dood; terug willen trekken uit het centrum, waar de slagen vallen, omdat het zo zwaar wordt.

„Het had zo anders kunnen zijn,“ denken wij en zeggen wij, want we hebben zijn colleges gevolgd. Maandag jongstleden zijn college Seminarie, waar behalve de studenten veel dominees waren. We keken de zaal rond en zagen de plaatsen tot de laatste toe bezet, zodat iemand, die te laat kwam, genoegen moest nemen met een plaatsje op de grond. We hoorden onze Professor Holwerda de resultaten bekend maken van zijn studie over de Simson-episode uit Richteren, een gedeelte uit de Heilige Schrift, dat hem veel en lang heeft bezig gehouden. En nu, onze aantekeningen opslaande, vinden we zijn slotconclusie, die ons liet zien, dat de tijd van Simson de meest beschamende was uit de Richterenperiode, omdat Israël zijn hoge positie verloor, omdat in de afval volhardde, maar tegelijk de meest vertroostende, omdat Jahwèh alleen om Zijns Naams wil Zijn volk verlossen blijft. En we meenden weer nieuwe veerkracht te zien bij onze Oudtestamenticus, nu ook voor hem de verantwoordelijkheid zoveel groter werd na het sterven van Professor Schilder. Ook Dinsdag, het Exegese-college, tevens zijn laatste college, was druk bezocht. We hebben nog stilletjes het aantal aanwezige studenten geteld en ervan genoten.

We willen hier en nu niet de betekenis van zijn wetenschappelijke arbeid belichten. Maar toch — hoe kan het anders — als onze gedachten terug gaan, moeten we wel erbij stilstaan, hoe we met klimmende verbazing de rijkdom van het Oude Testament zagen en er liefde voor opvatten en dus zelf gingen studeren. We slaan weer op zijn Canoniek-dictaten en zien reeds in de eerste zinnen, dat hij uitging van „het bewuste geloofsstandpunt“ en zich daarvoor niet schaamde. En aan hem, die reeds daarin van God zo veel ontvangen had, werd — naar we geloven — mee om deze geloofshouding zo oneindig veel gegeven. Werd het gegeven in slechts zes jaar tijd de kernkwesties te raken, de sleutels voor het verstaan van veel, wat tot nu toe duister was, te vinden en bovendien de ongelovige critiek in het hart te raken.

ring? Omdat zijn hart daarin de goedkeuring wilde horen.

Laat men toch voorzichtig zijn met te zeggen: „In dit smartelijk gebeuren is openbaar de toorn Gods over ons“, of iets dergelijks.

Wat weten wij er ten slotte van, wat van dit sterven het gevolg zal zijn, waartoe het moet dienen?

Dit alleen staat vast: zowel door het zoete als door het zure, dat Hij in ons leven brengt, wil Hij ons leren Hem te vrezen, teder te wandelen; van alle zonde afstand te doen; in één woord: „ons te bekeren.“

Wanneer ieder persoonlijk dat doet, komt het goed. Dan rijpt de vrucht in ons leven, in het leven van de Theologische Hogeschool, in het leven van de Kerken, de vrucht, die de Hemelse Landman op het oog heeft.

Dat wij maar loslaten, wat de Here ons ontnemt. De genade daartoe geve de Here aan de weduwe en de kinderen van onze overleden broeder.

Loslaten, wat Hij wegneemt, al doet dat nog zo'n pijn. De genade daartoe geve God aan Zijn kerken.

En voorts:

Dat Israël op de Heer vertrouw,
Zijn hoop op Gods ontferming bouw,
En stil berust in Zijn beleid,
Van nu tot in all' eeuwigheid.

D. v. D.

Alleen maar, waar voor hem de sluier werd opgelicht, daar was nog zoveel tijd nodig voor de uitbouw, de volledige ontwikkeling en ontplooiing.

Bij de aanvaarding van zijn ambt op 29 Januari 1946, zei hij tot de studenten: „Van mijn kant beloof ik graag U het beste te zullen geven wat ik bieden kan. Misschien zit er toch ook een klein voordeel in, dat deze kathedra bezet wordt door iemand, die van Oudtestamentische theologie maar heel weinig weet, doch die van de moeilijkheid van het preken over het Oude Testament vrijwel alles weet. Ik vlei me met de hoop, dat dit laatste aan uw praktische vorming ten goede zal komen.“ En niet alleen heeft hij, die er ondanks zijn woorden, al heel wat van wist, zich geheel ingewerkt in de Oudtestamentische theologie en die verder geholpen, maar dit is voor ons vooral duidelijk geworden: die moeilijkheden bij het preken heeft hij nooit uit het oog verloren. Wie van ons kent niet zijn stereotype vraag: „Hoe zoudt u daarover preken?“ En dan, na ons zwijgen of stuntelige antwoord, zijn prachtige ontvouwingen van zo eminente homiletische waarde. En wat heeft hij het zelf nodig gehad om de rijkdom van de Schrift voor onze tijd te zien. Hij, die zo gevoelig en kwetsbaar was heeft zo zeer geleden onder de smaad, hem, in zijn strijd voor de Kerk, aangedaan in de tijd van de vrijmaking. Zijn laatste Schooldagrede besloot hij met de woorden: „Het zou een zegen zijn, als deze reformatie nu eens de laatste mocht zijn, omdat ze bewaard werd tot de dag van Christus' wederkomst!“

En toen hij in 1949 de pen weer moest opnemen om in eigen kring te strijden, motiveerde hij zijn lang zwijgen als volgt: „En vooral: ik zag op tegen de verdrietelijkheid van een polemiek. Het maakt je zo moe, en onze mensen worden ook moe.“

De strijd van en na de Vrijmaking greep Professor Holwerda zo aan. Maar in datzelfde jaar 1949 schreef hij, zijn troost puttend uit de Schriften, voor zichzelf, voor u en voor ons, naar aanleiding van 2 Samuël 23:1-7: „Daarom zeg ik met David, nu alles wankeelt en alles ons ontvalt: Daar is een testament, wel verordineerd en wel bewaard. Het heil komt en alle welbehagen ook. Alles wat me verlost en alles wat me verheugt. Hij zal het doen uitspreken. De nacht valt, maar we vragen geen wachter meer: Wat is er van de nacht? Want het is me verzekerd: De morgen gaat komen, de ochtend zonder wolken en de zon op het prille groen.“

„De Reformatie“ moet wederom verschijnen met een „rouwnummer“, een uitgave met een zwarte rand als teken, dat wij niet maar treuren in kleine kring, maar in de gehele familiekring-naar-de-geest, om het verlies van één onzer, die voor deze ganse familie van grote betekenis was, en er een grote plaats innam, niet maar veroverd in de begeerte om de eerste te zijn, maar gekregen naar verkiezing, naar het welbehagen van Hem, Die Zelf de plaatsen schikt in Zijn familie-kring, en dat zó doet, dat de eersten aller dienaar zijn. En ditmaal zal het moeten worden een rouw-nummer om Prof. B. Holwerda te gedenken, en iets te schrijven over die plaats, welke de Here hem toegedacht had in ons midden. En mij is gevraagd om ook over hem te schrijven, met wie ik naar Gods voorzienig bestel heb mogen verkeren, dagelijks heb mogen omgaan, als collega, als vriend, en als wapenbroeder in de moeilijkste, maar ook schoonste jaren van ons leven, toen wij beide predikant in Amersfoort waren, jaren van geestelijke diepgang, en van een samengaan in lief en leed om werkelijk dienaren van Christus te zijn. Ik heb, om het zó uit te drukken, naast hem mogen zitten in de familiekring, en wel in de jaren 1942-1946. Hoe heb ik in die jaren 's Heren providentie leren danken, dat Hij mijn weg naar Amersfoort had geleid, om in de toen opkomende storm zulk een wapenbroeder mij te geven tot hulp en steun, mij, die altijd te worstelen had met een zwakke gezondheid, en die, naar de mens gesproken, nooit alleen had kunnen staan, om de storm te overleven. De Here had reeds in al mijn nood voorzien, toen Hij mij deze broeder gaf als wapenbroeder.

En mij zettende, en daarbij mijn persoonlijke droefheid over het verlies van deze trouwe wapenbroeder bedwingende, denk ik aan het motto van de oude-jaarsoverdenking, welke Prof. Schilder schreef in „De Reformatie“ van 31 December 1949, aan het motto: „Een familie in neergang en de familie in opgang“. En even komt de gedachte op: schrijven wij vandaag over een familie in neergang, of over een familie in opgang? Naar de mens gesproken, dat is, naar wat wij zien, schijnt het wel te zijn over een familie in neergang. 29 Maart 1948 een rouwnummer voor een „in memoriam Prof. Dr. S. Greijdanus“, 29 Maart 1952 voor een „in memoriam Prof. Dr. K. Schilder“. En als „De Reformatie“ deze week verschijnt, een „in memoriam Prof. B. Holwerda“. En een andere gedachte dringt zich op. Zal dat zo door-

Zo was onze Professor Holwerda, ook op college. Geen dorre, abstracte wetenschap, maar in zijn wetenschappelijke arbeid worstelend met zijn God, die de God is van het leven.

Wie herinnert zich niet het aangrijpende Exegese-college over de eerste verzen van Deuteronomium 14, na het sterven van zijn dochtertje! En tenslotte, na breedvoerige exegese van heel dit hoofdstuk de samenvatting: „De gedachtenang is dan dus, dat de Israëlieten als kinderen Gods zich altijd bewust moeten zijn, dat ze principieel van de dood verlost zijn, hetzij die reeds in hun leven kwam in het verleden, vers 1 en 2, hetzij in het heden hun dagelijks omgevend, vers 3 tot 21a, hetzij in de toekomst dreigend, vers 21b tot 29. Wanneer we, afsluitend, de vraag stellen, welk gebod dit alles beheerst, zal het antwoord moeten luiden: het derde gebod, Jahwèh betekent: verlossing, levensdoorbraak, en s'jaw is alles wat der ijdelheid onderworpen is, behoort tot het rijk des doods.“

Zo kenden en gedenken we onze Professor Holwerda, een mens van gelijke beweging als wij. Beveelt met zonden. Geen abstracte zonden, gedachteningen, die we allen van onszelf zo graag belijden, maar concrete, aanwijsbare zonden. Maar groot, omdat hij ons de rijkdom der Schriften opende, die hij zelf zo nodig had.

Wie zegt daar, dat hij geen tijd heeft gehad om zich voor te bereiden op de dood? Laat die lezen zijn Paasartikel in „De Reformatie“ van 12 April. Het eindigt bijna juichend: „Ik heb het nu begrepen, geloof ik. Het moment komt, waarop mijn tong niet meer spreken zal, en ik niet eens meer zeggen kan: Mijn God. Maar op dat ogenblik zal Hij zich voor mij niet schamen, en mijn naam belijden voor Zijn heilige engelen: Daar ligt Mijn kind!“ Onze Professor Holwerda, gestorven, wel bereid, gestorven op Koninginnedag, begraven op de nationale feestdag, wachtend op de bruiloft des Lams, tezamen met de geloofshelden uit Hebreë 11: Gideon, Barak, Simson en Jefta, die hij de laatste tijd op college Seminarie behandeld heeft, sprekend over de heilshistorie in het boek Richteren; opgenomen in de getuigengalerij, in Hebr. 12:1 genoemd: „Daarom dan, laten ook wij, nu wij zulk een grote wolk van getuigen rondom ons hebben, afleggen alle last en de zonde, die ons zo licht in de weg staat, en met volharding de wedloop lopen, die voor ons ligt.“

W. VIS,

praetor van het studentencorps
„Fides Quadrat Intellectum“.

DOMINÉ HOLWERDA

gaan, o Here, onze God? Gaat Gij ons nu beroven van Uw eigen instrumenten. Die Gij Zelf gesmeed hebt, en Die Gij Zelf gesteld hebt in de familiekring om voor ons te zijn „gelijk de pijlen in de hand eens helds“? Want Gij hebt ze ons toch gegeven, zodat wij als familie-naar-de-Geest welgelukzalig mochten geprezen worden, gelijk die man in psalm 127, voor wie de zonen der jeugd zijn gelijk de pijlen in zijn pijlkoek, om er mee ten strijde uit te trekken, en er mee te kunnen spreken met de vijanden in de poort, die de familie-kring belagen? Maar wij mogen het niet eens denken, een familie in neergang, zelfs niet onder de verpletterende slagen, die ons treffen, en ons allen doen treuren. Want op hetzelfde moment vergeten wij Hem, onze Here Jezus Christus, Die van de familiekring altijd, ook al schijnt zij soms tot niet gekomen te zijn, is de Broeder-Goel en de Broeder-Verlosser, Immanuël, God-met-ons. En Hij compareert altijd in Zijn familie-kring als de Opstanding en het Leven. Neen, het is een familie in opgang, ook al vermenigvuldigen zich de memoriae, en daarmee onze smarten. En dat zal niemand mogen vergeten, ook niet als hij schrijven gaat over Prof. Holwerda. Want hoe smartelijk zijn heengaan voor ons ook is, en hoe eenzaam het ook rondom ons wordt, vooral voor de generatie, welke met Prof. Schilder en Prof. Holwerda is groot geworden, deze familie in opgang reikt immers van de aarde naar de hemel? Wij kunnen wel niet in de hemel zien, en de tijdelijke dood scheidt nog de familie-leden en o n d e r s c h e i d t z e n o g a l s l e d e n, die op de aarde, en in de hemel zijn, maar de familie-kring zelf is één, en heeft zijn plaats op aarde en in de hemel. Prof. Holwerda zit nu aan met Abraham, Izak en Jacob. En hij behoeft niet meer naar het kerkhof te gaan, om te zien „de graven van Hoekstra, Honig, Dam, Greijdanus, Schilder, Zusje“, en van de velen „wier naam hij hier niet kende“ (zie zijn paasartikel in „De Reformatie“ van 12 April l.l.), maar hij mag nu zien van aangezicht tot aangezicht de ganse familie-kring voor zover die met Christus in de hemel is. En daar komen wij immers ook, zo wij eenzelfde dierbaar geloof deelachtig zijn, dat ons met Christus verbindt. Die de opstanding en het leven is! En dat schone feit, dat wonder van de God aller genade, dat bepaalt nu ook het schrijven over Prof. Holwerda. En wel in deze zin, dat wij over hem moeten schrijven als over een, die ook verwaardigd is om aan te zitten aan de bruiloft des Lams, na de goede

strijd gest
behouden.
vlees, maar
reeds het
leven in d
eeuwigheid
h e d e n .
e e u w i .
Hij is AL
wel voor
Here onze
morian“
des leven
naamd te
maar der
opstanding
schrjve
Prof. Hol
lezen als
de ere Go
levenden v
en naar d

Ik schre
toch wil
Want dat
gemeente
als wij de
ker in h
ken heeft
het Woore
's Heren
gers haar
waaraan z
gers gesto
ping vers
En hij wa
De Here h
dat uitblo
hij formul
pe proble
risma ont
de schatte
te geven
gende rijk
een grote
dienaar c
Gods, voo
waken ov
te hoeden
heeft de
vonden in
was, een
loop en h
fungeerde
die met v
opdat de
Alleen wi
zien, en d
hart he
hij gegaa
in de doe
intellectue
vreugde
kwesties
stelde, on
delijk te
eens, dat
was om
zien“ had
zelf corrij
tellectuele
de over v
dat bleek
geen man
maar de
sprak, da
tot onder
ven“, wat
Ds Holwe
dat de ge
licht was
preek. V
tisering v
tot z, m
einde. H
diking“ i
het schen
wars van
preekte v
den, en C
de grote
dreef. Ds
Gods een
verplicht
Schriften,
de verban
al de wo
het verst
een stich
Gods tot
de zielen
spreken,
tegelijk,
de geme
en bekeri

ok op college.
ar in zijn we-
zijn God, die

ende Exegese-
ronomium 14,
tenslotte, na
dstuk de sa-
dus, dat de
bewust moe-
d verlost zijn,
het verleden,
agelijks omge-
omst dreigend,
nd, de vraag
zal het ant-
d, Jahwéh be-
saw is alles
rt tot het rijk

fessor Holwer-
swij. Beveikt
dachtendingen,
len, maar con-
omdat hij ons
j zelf zo nodig

eft gehad om
t die lezen zijn
12 April. Het
begrepen, ge-
mijn tong niet
r zeggen kan:
j zich voor mij
or Zijn heilige
Professor Hol-
i op Koningin-
dag, wachtend
de geloofshel-
msom en Jefta,
arie behandeld
e in het boek
alerj, in Hebr.
ok wij, nu wij
dom ons heb-
ie ons zo licht
wedloop lopen.

IS,
studentencorps
Intellectum".

ns nu beroven
Zelf gesmeed
de familiekring
n de hand eens
gegeven, zodat
kzalig mochten
salim 127, voor
e pijlen in zijn
trekken, en er
en in de poort,
wij mogen het
neergang, zelfs
die ons treffen.
stzelfde moment
ristus, Die van
nt zij soms tot
oel en de Broe-
ons. En Hij
ing als de Op-
een familie in
h de memoriae,
zal n i e m a n d
rjven gaat over
t zijn heengaan
ook rondom ons
welke met Prof.
geworden, deze
de aarde naar
hemel zien, en
familie-leden en
a, die op de aar-
illie-kring zelf is
n in de hemel.
raham, Izak en
het kerkhof te
loekstra, Honig,
n van de velen
zijn paasartikel
j, maar hij mag
zicht de ganse
ristus in de he-
oek, zo wij een-
n, dat ons met
en het leven is?
n de God aller
rjven over Prof.
over hem moe-
rwaardigd is om
ms, na de goede

strijd gestreden te hebben, en het geloof te hebben
behouden. Hij is wel geoordeeld naar de mens in het
vlees, maar hij leeft naar God in de Geest. Hij had
reeds het leven, toen hij bij ons was. Hij heeft het
leven in de hemel. En hij zal het hebben tot in alle
eeuwigheid, want Jezus Christus is Dezelfde,
gisteren, toen Prof. Holwerda nog bij ons was,
heden, nu hij in de hemel is, en in alle
eeuwigheid, als komt de bruiloft des Lams.
Hij is ALTIJD de opstanding en het leven. Het is dus
wel voor ons een „in memoriam", maar voor de
Here onze God niet. O neen, Hij schrijft geen „in me-
moriam". Hij schreef reeds van eeuwigheid het boek
des levens. En Hij schaamt zich niet om onze God ge-
naamd te worden, want Hij is geen God der doden,
maar der levenden. En Hij heeft het bewezen in de
opstanding van Jezus Christus. Laten wij dus wel
schrijven als een familie in opgang, allen, die over
Prof. Holwerda schrijven gaan, en laten wij ook allen
lezen als een familie in opgang, want hieraan hangt
de ere Gods. Die Zichzelf een familie van waarachtig
levenden vergadert naar het recht van Christus' kruis,
en naar de glorie van Zijn opstanding.

Ik schreef nog steeds „Professor Holwerda", maar
toch wil ik iets schrijven over „dominé Holwerda".
Want dat was hij, en dat wilde hij blijven voor de
gemeente van Amersfoort. Wij zouden hem niet eren,
als wij de professor in hem gedachten en de predi-
ker in hem vergaten, die het Woord Gods gespro-
ken heeft. En dat naar de zin van Hebreë 13:7,
het Woord Gods naar de concrete situaties, waarin
's Heren gemeente leeft, en waaraan haar voorgan-
gers haar binden van 's Heren wege, het Woord Gods,
waaraan zij ook gebonden blijft, nadat haar voorgan-
gers gestorven zijn. Hoe heeft Ds Holwerda deze roe-
ping verstaan. Hij was „dominé" in hart en nieren.
En hij was het met grote gaven van hoofd en hart.
De Here had hem toegerust met een scherp verstand,
dat uitblonk in discursief vermogen. Hij dacht logisch,
hij formuleerde helder en distinct. Hij hield van scher-
pe probleemstelling. En hij had een bijzonder cha-
risma ontvangen om de Schriften te verklaren, en
de schatten Gods te zien, en aan de gemeente over
te geven in een concrete taal, en met een overweldi-
gende rijkdom van gedachten. En daarbij was hem
een grote ambtelijke trouw geschonken, om werkelijk
dienaar des Woords te zijn, prediker bij de gratie
Gods, voorganger, die het verstond, dat hij had te
waken over de hem toevertrouwde zielen, en ze had
te hoeden bij het Woord, en also bij Christus. Hoe
heeft de gemeente van Amersfoort dat bijv. onder-
vonden in de bange oorlogsjaren, dat hij voorganger
was, een leidsman der zielen, om te wijzen spoor en
loop en baan naar de toekomst van Christus. Hij
fungeerde inderdaad als een vriend des Brudegoms,
die met vreugde tot Christus leidt, en die alles doet,
opdat de gemeente de stem van de Brudegom hoort.
Alleen wie in Ds Holwerda de prediker heeft ge-
zien, en daarbij in zijn pastoraal bewogen
hart heeft gekeken, hij kon de weg verstaan, die
Hij gegaan is, een weg van onwankelbare trouw tot
in de dood. Hij had ongetwijfeld een uitgesproken
intellectuele aanleg. Het was hem een permanente
vreugde om het Woord Gods te verstaan, om de
kwesities te zien, waarvoor de gekozen tekst hem
stelde, om de verbanden na te gaan, en klaar en dui-
delijk te zien, waar het om ging. Hij vertelde mij wel
eens, dat hij zich afvroeg of het hem alleen te doen
was om de intellectuele vreugde, over wat hij „ge-
zen" had van de rijkdom der Schriften. Maar zich-
zelf corrigerende, voegde hij er dan aan toe, dat in-
tellectuele vreugde mee behoort tot de geloofsvreug-
de over wat God geschonken heeft in Christus. En
dat bleek duidelijk op de kansel. Want daar stond
geen man te triomferen in zijn „geniale vondsten",
maar de dienaar des Woords, die het Woord Gods
sprak, dat ook hem persoonlijk had aangegrepen, en
tot onderwerping had gebracht, om nu „over te ge-
ven", wat hij eerst zelf van de Here „had ontvangen".
Ds Holwerda preekte niet „exemplarisch" in deze zin,
dat de gekozen tekst atomistisch uit zijn verband
gehaald was, en stichtelijk verwerkt was tot een soort
preek. Toch was zijn prediking een zódanige concre-
tisering van de tekst, dat zij was explicatief van a
tot z, maar ook applicatief van het begin tot het
einde. Hij was geen man van de „heilshistorische pre-
diking" in deze zin, dat het „heilshistorisch moment"
het schema was, waarin hij de tekst perste. Hij was
wars van alle schematisatie in de prediking. Maar hij
preekte wel zó, dat de grote verbanden gezien wer-
den, en Gods gangen, zo vol eer, ontdekt werden, en
de grote werken Gods het luisterend hart tot jubelen
dreef. Ds Holwerda heeft het geleerd, dat het Woord
Gods een „sermo Dei" is, en dat het iedere prediker
verplicht tot permanent lezen en bestuderen van de
Schriften, tot een lezen, dat tegelijk luisteren is, om
de verbanden te zien, en de eenheid te ontdekken van
al de woorden Gods in Jezus Christus. En hij heeft
het verstaan, dat preken niet is exegese geven met
een stichtelijke toepassing, exegese, dat het Woord
Gods tot Object heeft, en toepassing, welke zich tot
de zielen wendt. Maar dat preken is Gods Woord zó
spreken, dat de hele preek explicatie en applicatie
tegelijk, één spreken van het Woord Gods, dat
de gemeente aanspreekt, en oproept tot geloof
en bekering. Dat is de ingespannen arbeid geweest

van Ds Holwerda, om zich altijd weer te binden aan
de norm der prediking: dienst des Woords, en nog
eens dienst des Woords. Van die norm kon hij niet
meer loskomen. En hoe nauwkeurig en wetenschap-
pelijk hij daarbij te werk ging! Het bestuderen van
belangrijke begrippen, zoals de gerechtigheid Gods,
de verkiezing Gods, het verbond Gods enz., zoals die
begrippen voorkomen in de levende, beweeglijke, en
concrete taal der Schrift. Begrippenstudie was zijn
grote kracht. En dan het doorkruipen van de com-
mentaren, het nagaan van uit welke geest zij ge-
schreven waren, en hoe de verschillende commenta-
toren tot hun exegese waren gekomen. Wie zich eens
de moeite neemt, om zijn exegese van Amos 3:3-8,
verschenen in de studenten-almanak van 1947, te
lezen, krijgt een bewijs van zijn acbie om anderen
te lezen, ze te weerleggen, en te komen met een eigen
exegese met een keur van argumenten, zodat ze over-
tuigt, en doet erkennen: zó is het. Maar ook, hoe be-
slissend was hier zijn geloof en geloofsvooroordeel.
Ik herinner mij, hoe de tegenwoordige lector in het
Hebreeuws, Drs J. P. Lettinga, me eens vertelde, dat
Prof. Böhl van Prof. Holwerda's inauguratie over de
„Priester-Koning in het Oude Testament" had gezegd,
dat heel deze opzet met de exegese over Psalm 110,
over Zacharia 6, geniaal knap was, maar dat hij er
verder niets van geloofde. Neen, want ook hier bleek
het geloof beslissend te zijn, het geloof in de Schrift
als het Woord Gods. Zeker, wij kunnen Ds Holwerda

Professor Holwerda, zoals zijn gemeente van Amersfoort hem gekend heeft
in zijn „pastorale" arbeid.

niet losmaken van zijn leermeesters. Hij heeft ook zelf
erkend, hoeveel hij geleerd heeft van Prof. Greijdanus,
en Prof. Schilder. Van de eerste heeft hij geleerd
te exegetiseren. Hij had in deze hoogleraar een voor-
treffelijke leermeester. En van Prof. Schilder heeft
hij leren preken. In deze hoogleraar had hij een man,
die nieuwe perspectieven opende, en die liet zien, hoe
het moest, wilde men werkelijk verlost worden van
motto-preken, van dogmatische preken, van exem-
plarische preken, die, als men ze op de keper be-
schouwde, tot een permanente herhaling leidden
van altijd weer hetzelfde. Maar hun leerling zijnde,
en zijn discipelschap openlijk bekennde, is Ds Hol-
werda een echte leerling geworden, die weldra
kreeg zijn eigen stijl, zijn eigen aanpak, zijn eigen
zelfstandigheid. Immers dan is men pas werkelijk
leerling geweest, als men van zijn eigen leermeesters
loskomt, en zelfstandig wordt, en komt tot een eigen
aanpak van het werk. Als een muzikale leerling van
zijn leermeesters loskomt, en naar eigen „stijl" mu-
ziek leert componeren, dan is hij werkelijk leerling
geweest, die nu begint zijn eigen vleugels uit te slaan.
En dan komt het eigene, het specifieke van hem tot
ontplooiing. Zo is het ook Ds Holwerda gegaan. Hij
heeft als student aan de voeten van Greijdanus en
anderen gezeten, en als dominé heeft hij alles van
Schilder bestudeerd. Hij heeft hun onderwijs inge-
drongen. Hij zoog het op, zoals een plant het water.
Maar hij begon zijn eigen vleugels uit te slaan. Hij
kwam tot eigen „composities", tot het zelfstandig
maken van preken. En dat heeft hem ook zijn
eigen plaats gegeven in onze kerken, en met name
in de kerk van Amersfoort. Want hier heeft hij ruim
zeven jaren mogen preken en hier is hij met zijn grote
gaven tot ontplooiing gekomen, en hier hebben wij
hem zien opbloeien als prediker bij de gratie Gods.
En Ds Holwerda had „dominé" willen blijven. En
misschien ook wel zijn leven lang „dominé van Amers-
foort". Het aanvaarden van het hoogleraarschap was
hem een offer, dat hij bracht, omdat het moest. Maar
zijn hart ging uit naar de gemeente, naar het leven-
de contact met de schapen. En zijn heimwee was de
kansel, en het bezoek aan de huizen, om met het
Woord Gods te troosten, te vermanen, te leiden. Hoe-
wel vijf oorlogsjaren het leven gingen benauwen, en
ook van hem als herder der gemeente ontzaglijk veel
vroegen, toch zijn al zijn domineesjaren en in Kan-
tens, en in Amersfoort de zonnige jaren van zijn leven
geweest. De geboren „dominé", die leert „componen-

ren", die leert het Woord Gods te spreken, die leert
lezen in de harten der „schapen", die leert zien, wat
zij nodig hebben tot vertroosting, tot vermaning, tot
onderwijzing, die begeert rijk te maken met de schat-
ten van het evangelie, die zijn catechisanten lief heeft,
die de zieken trouw bezoekt, die afvalligen achterna
loopt, die, naar ik meen, in zijn grote wijk jaarlijks
ongeveer een duizend bezoeken bracht; die wel
's morgens lang sliep, maar omdat hij tot in de nacht
werkte, las, en studeerde. En hij hoopte, dat het zo
mocht blijven, dienaar des Woords, aan anderen over-
latende allerlei kerkelijke functies, zich ongestoord
te kunnen wijden aan het welzijn van de aan hem
toevertrouwde gemeente, dankbaar, dat hij de gaven
en krachten had, dankbaar, dat het Woord Gods in
zijn prediking krachten deed, en de gemeente samen-
bond in geloof en liefde. En zo is het immers ook
anderen gegaan? Zo is het Prof. Greijdanus gegaan,
die in zijn eerste pastorie reeds schreef zijn populaire
verklaring over de Openbaring aan Johannes. De
vreugde van het werk, het groeien in krachten, het
mogen uitslaan van de vleugels in de dienst des He-
ren. Zo is het Prof. Schilder gegaan. Wij hebben het
kunnen lezen. Het ontwaken, het zich ontplooiën, het
verrast staan over de gegeven gaven en talenten, om
de gemeente Gods te dienen. Wij zouden het kunnen
noemen de zonnige periode, toen heel het werk over-
goten werd met de glans van het jonge leven, dat
zich, door de genade Gods, strekken mag tot 's Heren

dienst. Geen donkere wolken
van buiten. Geen opkomen-
de storm. Een vrede van bin-
nen, in de familiekring zelf.
De regelmatige bediening
van het Woord Gods. De
vreugde van contacten te
leggen, nadat zij eerst ge-
legd waren door de Geest.
Een goede opgang verkrijgen
in de gemeente. Die periode
heeft ook Ds Holwerda ge-
kregen van zijn God. Eerst
de vreugde van een dorps-
pastorie en daarna de blijd-
schap van een grote stads-
kerk, die hem liefkreeg om
zijns werks wil, en waar hij
weldra groot „gezag" kreeg,
al was hij de jongste onder
de broeders. Maar hij kon
toen niet weten, wat God
voor hem weggelegd had, en
in welke strijd hij gewikkeld
zou worden, en in welke
storm hij zou komen te
staan. De laatste jaren van
zijn leven, de jaren 1944
tot 1952, toen heeft God hem
aan de frontlinie gezet,
en hem naar lichaam en ziel tot een plengoffer ge-
maakt.

Het is niet doenlijk om hier de laatste jaren van
Ds Holwerda breed te omschrijven. Dat zal een boek
moeten worden, waarvan ik hoop, dat het eens ge-
schreven zal worden, als een schone documenta-
tie, niet alleen maar van zijn persoon en werk voor
de reformatie der kerk, maar vooral van zijn amb-
telijke trouw, waarmee hij in die jaren in de bres
gesprongen is voor de kerk des Heren, voor de schap-
pen van Christus. In deze jaren heeft de Here Ds
Holwerda, en met hem vele anderen, beproefd,
of zij nu ook stonden voor wat zij preekten als het
Woord Gods, beproefd, of het niet maar een intellec-
tuele kwestie, een verstandelijk aannemen van wat
de Here zegt in Zijn Woord, en wat Hij aan de ge-
meente als Zijn Woord bediend wil zien, maar of het
ook voor hem was WAARHEID GODS, om bij te leven
en te sterven, en om met Luther te zeggen: Hier sta
ik, ik kan niet anders, God helpe mij. Al zijn deze
woorden van Luther niet historisch getrouw, zij ver-
tolken toch de historische waarheid, dat Luther bleef
staan voor wat hij sprak, en verkondigde. Toen in de
jaren 1942 en 1943 de leerruitspraken kwamen, zag
Ds Holwerda, dat hij in zijn prediking aan ban-
den gelegd werd, dat hij niet meer preken mocht, ge-
lijk de Here dat van hem vroeg. Maar zijn prediking
was naar het Woord Gods. En hij gaf toen ook de
ambtelijke bewijsvoering, dat zij het was.
Niet alleen maar in de bekende brochures als in
„Rondom 1905" met zijn scherpe analyse van deze
pacificatie-formule, en ook niet in „Een stad, die wel
samengevoegd is", waarin hij de fundamente dezer
leerruitspraken verbrijzelde, maar vooral in de pre-
diking zelf. Hij zag zich de weg naar de kansel
versperd, en also naar het hart der schapen. En toen
is hij in verzet gekomen tegen de leerruitspraken, en
heeft hij een ongelooftelijke activiteit ontwikkeld, om
ze rechtuit en geargumenteerde te weerspreken, en
toen is hij voor de schapen gaan staan, opdat zij aan
deze leer niet zouden worden prijsgegeven, aan deze
leer, welke de waarachtig belovende God aantast in
Zijn eer, dat Hij werkelijk iets belooft aan een ieder,
die Hem aanroep als de God en Vader van onze Here
Jezus Christus. En toen heeft hij zijn ambtelijke trouw
bewezen, dat al zijn prediking ook voor hem zelf

ja en amen was, ook voor hemzelf gelovige onderwerping aan het Woord van de belovende God. Hij wist toen, wat er gebeuren ging. Hij zag zich toen prijsgegeven aan hoon en smaad. Ja, hij zag zich ambtelijk weggescholden van de kansel. En hij onderging de smart, dat een van zijn eigen collega's mede het kerkelijke doodvonnis over hem uitsprak, een mede-dienaar des Woords, wiens prediking ook steeds heeft gehad het fundament van de waarachtig belovende God in Christus, maar die in de ure der beproeving er niet voor bleek te staan. En hij ervoer de smart, dat velen hem nu niet meer ontvingen als een getrouw dienaar van Christus, maar hem uitwierpen en hem niet meer kenden. En deze smartenweg naar het vlees, om de heirbaan van het Woord Gods vrij te houden, en over de zielen te waken, waarover hij een keer rekenschap zou moeten afleggen, deze smartenweg naar het vlees, om de gloriewegen van de Geest open te houden in het midden der gemeente, heeft hem ook naar het lichaam verteerd, en hem vóór de tijd oud gemaakt. Want Ds Holwerda was een Fries. Hij verborg zijn smart, en hij droeg zijn leed alleen. Hij kon geen tranen schreien, terwijl zijn ziel overstelpst werd. Hij werd stil, en verwerkte het in slapeloze nachten. Maar wie dicht bij hem heeft gestaan in die tijd, die weet, hoeveel hij geleden heeft, en hoezeer hij gewond was door het onrecht hem aangedaan, het onrecht, dat zijn schorsers niet eens meer de moeite namen, om naar hem te luisteren, naar zijn aan de Schrift ontleende argumenten, 't onrecht, toen later al duidelijker bleek, dat men er zelf niet voor bleef staan voor wat men gezegd had waarheid Gods te zijn. De zedelijke crisis in de Gereformeerde kerken heeft zijn rechtvaardige ziel gekweld. Hij was zo oprecht, zo eerlijk, zo trouw! Want hard werken vermoordt de mens niet. Ook een eerlijke strijd kan hij verdragen. Maar onrecht door de broeders aangedaan, en door broeders te worden weggescholden als een ketter en een scheurmaker, terwijl overal de bewijzen te zien zijn van ambtelijke trouw aan Christus, dat is een pijn die blijvend de ziel verwondt. En dan zijn ziel, eerlijk en trouw, en hunkerend naar liefde en gemeenschap, en zo volkomen verknocht aan zijn gemeente. Maar Ds Holwerda is beproefd gebleken. En in die beproeving heeft God hem ook gerechtvaardigd, want de kerk bleef, en de kansel bleef, en de getrouwen erkenden hem nog als dienaar van Christus. En deze, tot reformatie gekomen kerk van Amersfoort, heeft hij lief gekregen met een nieuwe liefde. En hij bleef ook als professor in Kampen komen, en hij bleef preken, en onderhield zijn contacten en was voor velen nog een herder. Het was hem altijd een feest weer op de Amersfoortse kansel te staan.

En nu wij zo plotseling staan voor zijn sterven, nu moeten wij oppassen voor één ding. Wij moeten zijn sterven niet losmaken van het Woord Gods. Wij geloven, dat de Here Zijn kerk tot reformatie bracht. Daarvoor heeft de Here ook Ds Holwerda als één van Zijn instrumenten willen gebruiken. De Heere kende hem — Hij weet immers wie de Zijnen zijn? — en de Here kende ook zijn krachten, want Hij gaf hem die Zelf, en de Here wist ook, dat deze strijd al die gegeven krachten zou verteren. Maar de Here nam hem, en zette hem soeverein aan Zijn front. En wij zien nu, welke offers het kosten gaat, als het gaat om een reformatie der kerk. En wij verstaan nu, dat dit geschied is om o n z e n t w i l. De Here heeft hem en Prof. Schilder tot een p l e n g o f f e r gemaakt, opdat wij in vrijheid de Here weer mochten dienen. En als de Here ons laat zien, welke offers het kost, om aan Zijn Woord doortocht te verlenen in de gemeente, en in de wereld, wel, dan krijgt het sterven van Prof. Schilder, en van Prof. Holwerda voor ons een ontzaglijk diepe klank: om ootmoedig te wandelen met onze God, om in waarachtige bekering voor Hem te leven, en Zijn Woord te bewaren, en volstandig vruchten te dragen. Zouden wij dat niet doen en de Here niet om waarachtige bekering bidden, dan zouden deze offers tevergeefs zijn gebracht, tevergeefs in deze zin, dat zij niet vruchtbaar zijn geworden tot onze zaligheid. Maar niet tevergeefs in deze zin, dat de Here Zich verschrikkelijk vertoort over een volk, dat in de strijd om het Woord Gods te bewaren, niet navolgt het geloof harer voorgangers, ziende op de uitkomst hunner wandeling, hoe hun sterven was het sluitstuk van heel hun ambtelijk verkeer in ons midden. Want ook Ds Holwerda is gestorven, zoals hij geleefd heeft, in het geloof aan de waarachtig belovende God in Jezus Christus. Dat was ook voor hem ja en amen. En toen de storm opstak, en hij er in gedreven werd, is hij beproefd gebleken. Hij was getrouw tot in de dood. Wat hem betreft, ook zijn schorsers hebben hem moeten dienen. Zij hebben de vuren wel heet gestookt, want zij banden hem weg uit de familiekring. Maar zo heeft God hem gemaakt tot een getrouw getuige. Het verlies is groot en rouw vervult ons hart. Maar al wie beproefd gebleken is, en alzo tot de zaligheid komt — wel, de Naam des Heren zij geprezen. En als Hij vandaag in ons midden nog zulke getrouwe getuigen formeert, laten wij dan de Here vuriglijk bidden, of Hij ons blijft schenken getrouwe dienaren des Woords, om Zijn Woord te spreken, zoals het vandaag gesproken moet worden tot onze volharding, en onze zaligheid, of Hij het predikambt onderhoude, waardoor ons gewezen wordt spoor en loop en baan

naar de toekomst van Christus. Broeders, sluit de gelederen, geeft elkander de hand, en volhardt in het gebed en voor de kerken, en voor de Theologische Hogeschool, en voor de gezegende loop van het evangelie tot aan de einden der aarde. Gedenkt ook zijn vrouw en kinderen in Uw gebeden, want zij zijn U toevertrouwd. En de God aller genade zij met ons. Here, ontfarm U onzer, maak ons Uw wegen bekend, en ontsluit Uw hand, en vervul al onze nooddrift. Onze Vader, Die in de hemelen zijt. v. d. B.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Zo maakte ik mij gereed voor U mijn brief te ontwerpen — en daar kwam, weer als een donderslag bij heldere hemel, het dieptreffend bericht, dat aan ons volk prof. Holwerda werd ontnomen. Plotseling, terwijl hij bezig was met een artikel voor ons blad.

Wij treurden, toen prof. Greijdanus door de Here werd opgeroepen, maar wij waren op die zware slag voorbereid, en hoe lang was hij voor ons gespaard.

Vier jaar later het plotseling heengaan van prof. Schilder en hoe hebben wij geweend. En nauwelijks verliep weer een maand, of wij worden weer in diepe rouw gedompeld. Prof. Holwerda in het midden zijner jaren uit ons midden als weggerukt.

Wij mensen, die in couranten schrijven, zien ons meermalen geroepen te spreken over de groten onder ons, die vielen.

En ach — dat wordt soms haast routinewerk. Daar zijn van die geknipte zinnnetjes, die voor alle gevallen passen. Wij zeggen die uit en gaan over tot de orde van de dag.

Het leven is nu eenmaal zo, en het kan ons maken zo hard. Zo hard, dat wij de stem, die uit dit alles tot ons komt, voor ons zelf feitelijk niet ter harte nemen. Ook al is het slot als een cliché: laat ons bedenken, hoe kort en zwak ons leven is.

Maar valt het een ieder van ons nu niet zwaar zelfs een enkel woord te spreken of te schrijven? Het is als de psalmist klaagt: Ik ben verstomd, ik zal mijn mond niet opendoen, want Gij hebt het gedaan.

En wie denkt nu niet aan dat zwaar beproefde kind des Heren, voor wie op één dag de ene zware slag na de andere viel, wie alles op één moment werd ontnomen? Wat zou hij zeggen?

De Here gaf, Hij nam, Zijn Naam zij geloofd.

Wij denken aan al hetgeen ook prof. Holwerda voor ons was.

In al onze armoede en in al onze strijd, in al onze zware beproevingen, in al de aanvallen van binnen en van buiten gevoelden wij ons toch rijk gezegend. Want de Here gaf ons enkele mannen van hoge staat, klein voor God; toch sterk door alles wat Hij hen schonk, voor welk bezit wij de Here al de dag weer dankten. Prof. Greijdanus viel; het was een zwaar verlies. Maar hadden wij niet prof. Schilder? Hij werd weggerukt, wij weenden; maar dan bedachten wij: toch is daar nog prof. Holwerda, en wat mochten wij niet veel van hem verwachten.

En nu — ook hij werd ons ontnomen. Wat wil de Here ons in dit alles zeggen? Deze vraag mogen wij doen, als wij onze knieën buigen in diepe nood, voor de Koning der kerk. Die ons uit het diensthuis uitleide, en nu ons zo zwaar beproeft.

Zware slag, zo las ik in een christelijk dagblad, zware slag voor de gereformeerden, art. 31.

De man, die dit schreef, besefte niet, dat het een zware slag is voor ons volk, ons gehele volk, als God de Here in dagen van grote afval van vertrouwen op mensen, die Hem niet kennen en al maar pochen op eigen kracht, Zijn getrouwe getuigen wegneemt, hun stem het zwijgen oplegt, en zwaar treft, die naar Zijn Woord willen wandelen en getrouw Zijn Naam belijden.

Nog schreef dat blad: prof. Holwerda was wat pessimistisch. Als iets op verharding wijst, dan is het dit. Want dat pessimisme was het zien van de tekenen der tijden en het wijzen op de verwachting, die onze vaders in hun zware kamp tegen een wereldkerk en een wereldstaat, zo heerlijk tot uiting brachten in hun belijden en niet minder in hun ziekentroost: De Here komt en Hij zal recht doen.

Wij verwachten, ook al schijnt alles tegen ons, de Here Jezus Christus in de dag Zijner toekomst. Ja kom, o Here Jezus!

Was dat pessimisme? Daar is geen sprake van. Dat is de rijkste troost en de heerlijkste blijdschap in alle druk en in alle lijden.

Ik hoorde voor de radio in een gezelschap van liberalen en socialist, juist een christelijk politicus roemen over het idealisme van de Amerikanen. Zie — dat is het, wat ons in deze dagen benaauwt.

Hoe ver zijn wij afgegleden, als ons optimisme hierin zou bestaan, dat die Dag des Heren, als Hij verschijnt op de wolke, stellig nog wel wat zal uitblijven. Dat er nog veel tijd zal zijn om de wereld te maken zonder vrees en gebrek, en dat een wereldvrede kan worden ingewacht, die alle volken zegenen zal.

Dan zeggen wij met Psalm 32: Des Heren Woord is recht en al zijn werk getrouw. Laat de ganse aarde voor de Here vrezen, laat alle inwoners van de wereld voor Hem schrikken, want Hij spreekt en het

is er, Hij gebiedt en het staat er. De Here vernietigt de raad der heidenen. Hij breekt de gedachte der volkeren, maar de raad des Heren bestaat in der eeuwigheid, de gedachten zijns harten van geslacht tot geslacht. Welgelukzalig is het volk, welks God de Here is.

Een koning wordt niet behouden door een groot heir, een held wordt niet gered door grote kracht, het paard feilt ter overwinning en bevrijdt niet door zijn grote sterkte. Zie des Heren oog is over degenen, die Hem vrezen, op degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen.

Wij mogen ons rekenschap geven van al datgene, wat de Here onze God ons in prof. Holwerda schonk. Wij behoeven ons niet te onthouden van te spreken over wat wij nog van hem hadden verwacht.

Maar laat ons nu voor alles nazeggen, wat het Woord Gods ons voorzeft.

Laat ons woord zijn het Woord der Schrift.

Ons gebed: Uw goedertierenheid Here zij over ons, gelijk als wij op U hopen.

De Here heeft zeker een twist met Nederland, dat Hij rijker in alle Reformatie, die Hij in de loop der tijden schonk, zegende dan één volk ter wereld. En dat nu in zijn overgrote meerderheid Hem of niet meer kent, of Zijn Woord verdraait, of het nog christelijk woord vermengt met dat der wereld.

De Here onze God zendt ons zware beproeving. Hij lijdt ons in een diepe weg. Hij ontnemt ons veel, waarover wij ons hartelijk verblijdden.

Was het in elke Reformatie, die Hij ons volk schonk, anders?

Ik denk nu aan een der bangste tijden, toen de kerk des Heren hier had te kampen met een machtige wereldstaat en een machtige wereldkerk. Toen alles nog als hopeloos scheen, werd de man, waarop de kleinen in den lande hun vertrouwen stelden, uit hun midden weggerukt. De vader des vaderlands. Mijn God, zo was zijn laatste woord, ontfarm u over mij en over mijn arme volk.

Er is in onze dagen in een christelijk blad gezegd, dat wij maar niet moeten spreken over de lessen der historie. Zijn die er toch niet?

Ik geloof, dat de Here ons steeds weer zeggen wil: richt Uw oog op Mij. Hij, de Here, zal het doen.

Wij mogen wenen als mensen, die ons lief waren, vielen. Hij nam hen weg. Op Zijn tijd. Wij mogen zwaar worden getroffen, alsof alles zou inzinken, waarop wij onze blijdschap richtten. Hij regeert, en Hij zorgt voor Zijn kerk. Hij zal het doen.

Wat is het Woord Gods toch rijk aan deze onze enige troost in al onze smart.

Wat zegt Psalm 34? Deze ellendige riep en de Here hoorde en Hij verloorste hem uit alle zijn benauwdheden. De Engel des Heren legt zich rondom degenen, die Hem vrezen en rukt ze uit. Smaakt en ziet dat de Here goed is; welgelukzalig is de man, die op Hem vertrouwt.

Prof. Holwerda is nu bij de Here in Zijn zaligheid. Kon hij nog eens tot ons spreken, hij zou ons troosten, zoals hij dat kon; hij zou ons vermanen: ziet nu naar het Woord des Heren en vertrouwt alleen op Hem.

Wat Hij doet is welgedaan. Wentelt uw weg op de Here en vertrouwt op Hem; Hij zal het maken. Het heil der rechtvaardigen is van de Here, hun sterkte in tijd van benauwdheid; en de Here zal hen helpen en zal ze bevrijden. Hij zal bevrijden van de goddelozen en zal hen behouden, want zij betrouwen op Hem.

Met hartelijke groeten en heilbede, uw toegenegen MARNIX.

ALMANAK F. Q. I. 1953

De administratie van de Almanak voor 1953 van het Studentencorps „Fides Quadrata Intellectum“ te Kampen deelt mede, dat deze Almanak tengevolge van het plotseling overlijden van Prof. Holwerda, behalve aan de nagedachtenis van Prof. Dr K. Schilder, tevens aan die van eerstgenoemde zal worden gewijd. Wij rekenen erop, dat degenen, die zich reeds voor een exemplaar van de „Schilder-Almanak“ opgaven, zonder nader bericht hunnerszijds genoteerd willen worden voor de „Schilder-Holwerda-Almanak“.

Ons is gezegd, dat de opzet hiervan gelijk zal zijn aan die van de Almanak, welke ter gedenkenis van Professor S. Greijdanus is uitgegeven in 1948. Dus zal niet, zoals in ons vorige berichtje werd gesteld, „speciaal aandacht gegeven worden aan wat K. S. voor het studentenleven heeft betekend en nog betekent“, maar zullen de artikelen een populair-wetenschappelijk karakter dragen, en daarom leesbaar voor een ieder.

De prijs zal ca. f 8.— bedragen. Door Uw intekening maakt U het ons mogelijk deze Almanak tegen genoemd bedrag uit te geven. Aanmelding kan nog geschieden tot 31 Mei a.s. bij student H. J. Solle, Wilhelminalaan 12, te Kampen.

C. BAKKER, Hoofddadm.

Hiermede vervalt onze vorige mededeling.

Plaatselijke kerkbladen worden verzocht dit bericht over te nemen.

Profe

Bij het de Maand beminde I gen achte panide kr dag blijve waren re „Seminar dag met deze dag in plaats doden te college Sc den meem Oude Tes staan, zo, der zeide als studen te mogen lijk van h ren de be groeide d fessor in pelijke b denten stu pen, die s nemen, o kunnen w Woord G moningen gevraagd ervan? N leest u m Daarna: Tenslotte: eindelijk met verla steeds m wege de eigen, lot Daaron omdat hie juist als zijn woor zijn schaj geepend Schriften zijn binne viel het kudde in

We laz blad, dat verschijnt

Op M broeder dagavon kwam t een nie meerde roepen bloet va en veert Wij d aan de gische ken in vrtender Dit is reforme tot hoge begrippe duizende Greijdan tijd, we nam de slag vo ander h en in zi dat het is, werd gaan, e ben Hol ster aar verdwen Ik we onder z eens in van de Oud Te geschoot weten v vakten dominee slaagd, een bril met een formeer ons art werda, duidelij